Lietas Nr. C15211415
Lietas arhīva Nr. CA-0376-16/7

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Jelgavā, 2016.gada 21.decembrī

Zemgales apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente D.Baltā,
tiesneses A.Misiuna, I.Preisa,
ar sekretāri I.Šabaļinu-Dekaņicku

piedaloties prasītājam /pers. B/, atbildētājas pilnvarotajai pārstāvei zvērinātai advokātei Zintai Pavārei
izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /pers. B/ prasībā pret /pers. C/ par zaudējumu piedziņu sakarā ar /pers. C/ apelācijas sūdzību par Jelgavas tiesas 2016.gada 9.februāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

2015.gada 20.aprīlī Jelgavas tiesā saņemts prasītāja /pers. B/ prasības pieteikums pret atbildētāju /pers. C/ par zaudējumu 4552,35 *euro* piedziņu un par pienākuma uzlikšanu atbildētājai izpildīt pušu noslēgto 2007.gada 10.decembra Vienošanos, šķirot laulību, par jautājumiem, kas izriet no ģimenes tiesiskajām attiecībām (turpmāk – Vienošanās).

Ar Jelgavas tiesas 2015.gada 27.aprīļa lēmumu atteikta pieņemt prasība daļā par pienākuma uzlikšanu izpildīt pušu Vienošanos. Lēmums nav pārsūdzēts, stājies spēkā.

Prasības pieteikumā par zaudējumu piedziņu norādīts uz turpmāk minētiem apstākļiem un argumentiem.

Puses 2007.gada 10.decembrī noslēgtajā Vienošanās 3.punktā pielīga, ka pusēm turpinās abu vecāku kopīga aizgādība pār 2004.gada 27.februārī dzimušo meitu /pers. D/, bet pastāvīgi meita dzīvo pie mātes /pers. C/, tagad /pers. C/.

Vienošanās 6.punktā tika pielīga vienāda tiesība doties izbraukumos ar meitu ārpus Latvijas, uzskatot, ka ir pietiekams otras puses – vecāka informēšana par izbraukumu septiņas dienas iepriekš, bet steidzamos gadījumos – īsākā terminā.

2010.gada 21.janvārī prasītājs nav varējis sazināties ar atbildētāju, pēc kā prasītājam radās pamatotas šaubas, ka meita izvesta no Latvijas, neievērojot Vienošanās 6.punktā pielīgto. Ar šādu rīcību atbildētāja rīkojās ļaunprātīgi un slepus. Turpmākie centieni sazināties ar atbildētāju bija neveiksmīgi.

2010.gada 25.janvārī prasītājs griezās Jelgavas bāriņtiesā un Latvijas Republikas Tieslietu ministrijā, lai uzsāktu bērna meklēšanu un atgūšanu atbilstoši Hāgas 1980.gada 25.oktobra konvencijai par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem (turpmāk – Hāgas konvencija). Vēlāk prasītājs uzzināja, ka atbildētāja un viņas ģimene atrodas Kanādā.

No 2010.gada 21.janvāra līdz 2013.gada jūlijam atbildētāja nav sazinājusies ar prasītāju, atstājot prasītāju neziņā par meitas likteni un atrašanās vietu. Atbildētāja nav uzskatījusi par vajadzīgu paziņot prasītājam par bērna dzīves apstākļiem, veselību, kad bērns atgriezīsies.

Atbildētāja izdarījusi visu, lai panāktu, ka Kanādas tiesa atteiktu bērna atgriešanu Latvijā, pamatojot to ar faktu, ka bērns pietiekami ilgu laiku atrodas Kanādā, ir adaptējies jaunajā vidē un apmeklē vietējo izglītības iestādi. Tādējādi atbildētāja panākusi, ka prasītājam liegta ikdienas saskarsme ar meitu.

Ar Kanādas tiesas spriedumu panākts noregulējums par saskarsmi ar bērnu.

Saistībā ar atbildētājas prettiesisko rīcību, izvedot bērnu no valsts bez saskaņošanas ar prasītāju, atbildētāja ir nodarījusi materiālus zaudējumus, kuri radās organizējot meklēšanu un apmaksājot juridisko palīdzību Latvijā un Kanādā. Šie izdevumi sastāda 6000 CAD (Kanādas dolāru), kas ir 4552,35 *euro*.

Prasītāja ieskatā atbildētājai jāatlīdzina viņas radītos zaudējumus, ko atbildētāja nodarījusi ar savu neatļauto darbību.

Pamatojoties uz Civillikuma 1770., 1775. un 1779.pantu prasības pieteikumā izvirzīts prasījums piedzīt no atbildētājas par labu prasītājam zaudējumus 4552,35 *euro* un visus tiesāšanās izdevumus.

Atbildētāja rakstveida paskaidrojumos (lietas 30.-32.lapa) norādījusi, ka prasība par zaudējumu piedziņu noraidāma turpmāk minēto motīvu pēc.

6000 CAD pārskaitījums veikts no prasītāja konta uz advokāta Dennisa Apostolides kontu. Šī persona bija prasītāja advokāts Ontario tiesā Toronto lietā, ko prasītājs cēla pret atbildētāju, prasot izpildīt Hāgas konvencijas noteikumus un atgriezt kopīgo bērnu. 2013.gada 5.martā pieņemts pagaidu lēmums.

Dennis Apostolides bija prasītāja advokāts arī procesa turpinājumā 2014.gada 26.jūnijā. Prasītājs nav norādījis, par ko veikts maksājums.

Tā kā ka prasītāja prasība tika noraidīta, līdz ar ko saprotams, ka tiesas izdevumi, kas radušies prasītājam neveiksmīgi tiesājoties Toronto, netika atlīdzināti. Nav arī pamata tos atlīdzināt Latvijā, ceļot atsevišķu prasību. Atbildētāja nesaskata cēlonisko sakaru starp izdevumiem un viņas it kā vainojamo rīcību, jo personas vēršanās tiesā pati par sevi nevar radīt tiesību aizskārumu.

Tiesu praksē nostiprinājusies atziņa, ka strīdi par izdevumiem, ko regulē civilprocesuālās normas, ir izšķiramas saskaņā ar šīm normām konkrētajā procesā, bet materiālo tiesību normas šāda strīda izšķiršanai nav piemērojamas.

Ar Jelgavas tiesas 2016.gada 9.februāra spriedumu /pers. B/ prasība par zaudējumu piedziņu tika apmierināta.

Tiesa nosprieda piedzīt no /pers. C/ par labu /pers. B/ zaudējumus 4552,35 *euro*, tiesas izdevumus 416,83 *euro*, nosakot termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Pirmās instances tiesa nodibinājusi, ka lietā nav strīda par faktu, ka starp pusēm 2007.gada 10.decembrī bija noslēgta Vienošanās par jautājumiem, kas izriet no ģimenes tiesiskajām attiecībām, kur puses vienojušās par kopīgās meitas /pers. D/ aizgādību, dzīvesvietu, saskarsmes tiesību izmantošanas kārtību ar meitu konkrētā kārtībā prasītājam par dienām, svētkiem, kā arī līguši par to, kā risināma citāda saskarsmes tiesības kārtības noteikšana, kā arī vienojušās par abu pušu vienādām tiesībām uz izbraukumiem, par pienākumu informēt un informēšanas termiņu izbraukšanas gadījumā ārpus Latvijas Republikas, ka līguši par to, ka visu jautājumu sakarā ar meitas aizgādību, tai skaitā ārstēšanu, mācību iestāžu izvēli kopīgu izlemšanu, uzturlīdzekļiem, kā arī vienojušies par strīdu risināšanu Vienošanās sakarā savstarpēju pārrunu ceļā vai strīda gadījumā Latvijas Republikas tiesā (lietas 12.-14.lapa).

Pamatojoties uz Civillikuma 77., 181., 178.pantu pirmās instances tiesa atzinusi, ka pušu Vienošanās noslēgta atbilstoši likumam, bijusi saistoša un izpildāma Civillikuma 1587.panta izpratnē. Tiesa norādījusi, ka lietā nav iegūti tādi pierādījumi, ka Vienošanās būtu atcelta pušu starpā vai apstrīdēta.

Pirmās instances tiesa nodibinājusi no lietā Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas informācijas prasītājam apstiprinātiem apstākļiem, ka prasītājs 2010.gada 26.janvārī iesniedzis pieprasījumu par nepilngadīgās meitas /pers. D/ atgriešanu no Apvienotās Karalistes Latvijā saskaņā ar Hāgas konvenciju un Padomes 2003.gada 27.novembra Regulu EK Nr.2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību (turpmāk – Regulu EK Nr.2201/2003), ka iestāde nosūtījusi kompetentais iestādei lūgumu noskaidrot bērna mātes un bērna atrašanās vietu (lietas 9.lapa).

Tiesa secinājusi, ka lietā Tieslietu ministrijas paziņojums atbildētājas pārstāvei apstiprina, ka kopš Latvijas Republikas Centrālā iestādē Hāgas konvencijas piemērošanai 2010.gada 26.janvārī saņemts prasītāja pieprasījums par meitas /pers. D/ atgriešanos notikusi atbildētājas un pušu bērna atrašanās vietas noskaidrošana, ka noskaidrošana uzsākta Anglijas un Velsas Centrālā iestādē, ka pieprasīta informācija Kanādas Centrālai iestādei, ka prasītājs lūdzis Centrālo iestādi nosūtīt atbildētājai vēstuli par bērna brīvprātīgu atgriešanu, ka 2010.gada 10.maijā atbildētāja sazinājusies ar Kanādas Centrālo iestādi un informējusi, ka bērnu uz Latvijas Republiku brīvprātīgi neatgriezīs, kā arī, ka laikā no 2010.gada janvāra līdz paziņojuma brīdim Tieslietu ministrijā nebija zināma atbildētājas un bērna dzīvesvietas adrese.

No lietā iesniegtajiem Kanādas Toronto tiesas nolēmumiem tiesa secinājusi, ka starp pusēm 2013.gada 5.martā, kas ir gandrīz trīs gadus pēc bērna izvešanas no valsts, un 2014.gada 26.jūnijā, kas ir jau vairāk kā četrus gadus pēc bērna izvešanas no valsts, izspriesti jautājumi sakarā ar prasītāja Hāgas konvencijas pieteikumu un sakarā ar bērna aizgādību, dzīvesvietu, saskarsmes kārtību, bērna pabalsta samaksu. Tiesa konstatējusi, ka Kanādas Toronto tiesā cita starpā izlemts arī atbildētājas (bērna mātes) pienākums informēt prasītāju (bērna tēvu) par bērna adresi, jebkurām adreses izmaiņām, informēšanu par pārcelšanos uz citas jurisdikcijas dzīvesvietu, par izceļošanas maršrutu izceļošanas gadījumā no Kanādas, izņemot izceļošanu brīvdienu nolūkiem (lietas 33.-50.lapa), kur tādējādi tiesa akceptējusi prasītāja tiesības būt informētam par savas meitas atrašanos, akceptējusi saskarsmi.

Ņemot vērā iepriekš minēto, tiesa secinājusi, ka atbildētāja vienpusēji pārkāpusi pušu Vienošanos par visiem ar bērnu saistītiem aizgādības jautājumiem, kā arī strīdu risināšanas kārtību.

Tiesa norādījusi, ka lietā nav iegūti pierādījumi, ka atbildētāja būtu risinājusi jautājumu Vienošanās sakarā, jo lietā apstiprinājies, ka Kanādas tiesa atrisinājusi jautājumu par bērna atgriešanu Hāgas konvencijas izpratnē, gan bērna aizgādību, dzīvesvietu, saskarsmes kārtību, bērna pabalsta samaksu, pienākumu informēt par bērna dzīvesvietu pēc prasītāja pieprasījuma Tieslietu ministrijā sakarā ar Hāgas konvenciju un Regulas EK Nr.2201/2003 izpratnē, sakarā ar ko pušu Vienošanās izbeigta ar tiesu nolēmumiem.

Pirmās instances tiesa atzinusi, ka, neatkarīgi no šobrīd spēkā esošā tiesas lēmuma attiecībā uz pušu bērna aizgādības jautājumiem, Hāgas konvencijas izpratnē atbildētājas rīcība, aizvedot bērnu no Latvijas Republikas, vērtējama kā bērna nolaupīšana.

Fakts, ka atbildētāja 2014.gada beigās vērsusies Jelgavas tiesā pret prasītāju par uzturlīdzekļu parāda piedziņu un Vienošanās punkta par uzturlīdzekļu došanas pienākuma izbeigšanu, tiesas ieskatā neattaisno atbildētājas rīcību, pārkāpjot pušu Vienošanos, jo no Kanādas Ontario tiesas nolēmumiem tiesa secinājusi, ka izlemts arī jautājums par bērna pabalsta samaksu, kas norāda uz to, ka Vienošanās arī izbeigta ar tiesas lēmumu sakarā ar bērna izvešanu, un prasība celta jau pēc tam, kad aizgādības strīdu atrisinājusi tiesa.

Pirmās instances tiesa uzskatījusi, ka atbildētāja nav pierādījusi, ka viņa Vienošanās pārkāpšanas sakarā nebūtu vainojama.

Kanādas bēgļu aizsardzības nodaļas paziņojumu par to, ka atbildētāja ar ģimenes locekļiem ir bēgļi, pirmās instances tiesa uzskatījusi par tādu, kas neko attiecībā uz pušu Vienošanās pārkāpšanu nepierāda, jo personas statuss valstī attiecināms uz personas uzturēšanās tiesisko statusu attiecīgā valstī, kurā atrodas persona, un tiesai nav pamata iejaukties valsts kompetencē uzturēšanās jautājumu izlemšanā un pārbaudīt personas atrašanās statusa valstī piešķiršanas pamatu. Savukārt pierādījumus apgalvojumiem, ka pušu Vienošanās pārkāpta prasītāja dēļ, tiesa uzskatījusi, ka atbildētāja Civilprocesa likuma noteiktajā kārtībā nav pierādījusi.

Tādējādi tiesa atzinusi, ka ir pamats atbildētājas rīcību, pārkāpjot pušu 2007.gada 10.decembra Vienošanos, izvedot bērnu no valsts ar attiecīgām sekām bērna aizgādības jautājumos un saskarsmes realizēšanā prasītājam, atzīt par prettiesisku, kā sakarā atbildētājai iestājas pienākums atlīdzināt prasītājam radušos zaudējumus Civillikuma 1770.,1775.,1779.panta izpratnē, kas novērtējams kā prasītāja samaksa advokāta un juriskonsulta Dennisa Apostolides honorāra samaksai 6000 CAD (konvertējot pēc valūtas kursa 2015.gada 16.aprīlī, kas ir ceļot prasību, 1*euro* ir 1,31800 CAD), kas sastāda 4552,35 *euro*.

Pirmās instances tiesa uzskatījusi, ka prasītāja iesniegtie Nordea bankas maksājuma dokumenti ar tulkojumiem latviešu valodā par 3500 CAD un 2500 CAD pārskaitīšanu advokātam un juriskonsultam Dennisam Apostolides saistāmi ar prasītāja un atbildētājas procesiem, un tiesai nav pamata to apšaubīt, jo norādītas puses, maksājuma mērķis, saņēmēja persona, apmērs (lietas 22.-27.lapa).

Tiesa uzskatījusi, ka šajā gadījumā atbildētājas iebildumi par to, ka šādu uzdevumu atlīdzināšanu regulē civilprocesuālās normas un, ka nav piemērojamas materiālo tiesību normas, nav pamatoti, jo procesi, kuru sakarā prasītājam radušies izdevumi šajā gadījumā nav izspriesti saskaņā ar Latvijas Republikas procesuālajām normām un nav iegūti pierādījumi, ka prasītājam šādi izdevumi jau būtu atlīdzināti. Tādējādi tiesa norādījusi, ka arī nav nozīmes procesu skaitam, jo pierādīta atbildētājas prettiesiskā rīcība un izdevumu saistība ar bērna atgriešanas un aizgādības procesu Kanādā.

Pirmās instances tiesa izvērtējot lietas materiālus, pušu paskaidrojumus, atzinusi, ka prasītājs pierādījis zaudējumu atlīdzināšanas priekšnoteikumus un atbildētājas pienākumu atlīdzināt prasītājam izdevumus advokāta honorāram, un tā kā atbildētāja nav pierādījusi to apmaksu Civillikuma 1838.panta izpratnē, tad samaksātā atlīdzība advokāta pakalpojumiem kā zaudējumi piedzenami no atbildētājas par labu prasītājam.

Atbilstoši Civilprocesa likuma noteikumiem pirmās instances tiesa izvērtējusi lietā piedzenamos tiesas izdevumus.

Par minēto tiesas spriedumu atbildētājas /pers. C/ pilnvarotā pārstāve advokāte Zinta Pavāre iesniedza apelācijas sūdzību (lietas 73.-76.lapa). Apelācijas sūdzībā norādīts, ka spriedums tiek pārsūdzēts pilnā apmērā turpmāk norādīto argumentu dēļ.

Tiesa iznesot spriedumu, nav vērtējusi lietā esošos pierādījumus, bet gan iznesusi secinājumus, vadoties tikai un vienīgi pēc saviem

iekšējiem pieņēmumiem un uzskatiem, kas nav balstīti ne uz materiālām, ne procesuālām normām, kas nav pamatoti ar lietā esošiem pierādījumiem, ne vispārīgiem tiesību principiem, tādējādi spriedums sastādīts neatbilstoši Civillikuma 5.pantam un Civilprocesa likuma 190.pantam.

Tiesa, neanalizējot lietas materiālus un ignorējot Civilprocesa likumā noteikto principu, ka prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība, bez ierunām ir piekritusi prasībā norādītajam, ka atbildētāja bērnu izvedusi no valsts prettiesiski. Tiesa par prettiesisku to atzinusi neatkarīgi no lietā iesniegtā sprieduma, ar kuru Kanādas tiesa noraidījusi prasītāja prasību par bērna atgriešanu Latvijā un Kanādas bēgļu aizsardzības nodaļas lēmumu par bēgļa statusa piešķiršanu atbildētājai un pušu bērnam, kas pilnīgi apliecina pretējo. Tiesa, nenosaucot nevienu Hāgas konvencijas pantu, kā arī nezinot lietas materiālus, kas tika izvērtēti Kanādā, noraidot prasītāja prasību par bērna atgriešanu Latvijā, spriedumā norādījusi, ka Hāgas konvencijas izpratnē atbildētājas rīcība, aizvedot bērnu no Latvijas Republikas, vērtējama kā bērna nolaupīšana. Hāgas konvencija vispār nedefinē jēdzienu "bērna nolaupīšana." Hāgas konvencijas 3.pantā uzskaitīti nosacījumi, kuriem pastāvot, bērna aizvešana no valsts tiek uzskatīta par nelikumīgu. 2013.gada 5.martā Ontario tiesa iznesa lēmumu prasītāja Hāgas konvencijas pieteikumu noraidīt. Kritiski vērtējams tas, ka tiesa, taisot spriedumu, vērsusi uzmanību uz apstākli, ka lieta par Hāgas konvencijas pieteikumu izskatīta 3 gadus pēc bērna aizvešanas. Šāds tiesas konstatējums liecina, ka tiesa nav pilnīgi iepazinusies ar lietas materiāliem. Tieslietu ministrijas vēstulē ir izklāstīti dati, kas liecina par daudziem tiesas sēžu datumiem 2010. un 2011.gadā, kas norāda, ka Kanādas tiesa izvērtēja apstākļus, kas attiecināmi uz bērna izvešanas laiku, nevis uz laiku pēc trīs gadiem.

Lietā ir iesniegts Kanādas Imigrācijas un bēgļu padomes Bēgļu aizsardzības nodaļas lēmums, kurā norādīts, ka atbildētāja un pušu bērns /pers. D/ ir Konvencijai atbilstoši bēgļi. Kā zināms bēgļu statusu un nosacījumus to piešķiršanai regulē 1951.gada 28.jūlija Apvienoto Nāciju organizācijas pieņemta Konvencija par bēgļu statusu, kas pieņemta Ženēvā, un ir starptautisks normatīvs akts. /pers. C/ un pušu meitai bēgļa statuss tika piemērots, vadoties no Ženēvas konvencijas, gan pēc Kanādas, gan pēc Latvijas Republikas tiesību normu kritērijiem. Tieši prasītāja fiziskā un emocionālā vardarbība un despotiskā rīcība, kas vērsta pret atbildētāju un pušu meitu, un nespēju cīnīties pret to, atrodoties Latvijā, ir bijis iemesls, lai dotos prom no valsts. No augšminētā izriet, ka atbildētājas izbraukšana no valsts un bērna izvešana no valsts nav bijusi nelikumīga, prettiesiska un nebūt nav atzīstama par nolaupīšanu. Prasītājs prasības pieteikumā norādījis, ka atbildētājas rīcība, izvedot bērnu no valsts, bijusi prettiesiska, bet tiesa tā vietā, lai norādītu, ka tieši prasītāja pienākums ir iesniegt tiesā pierādījumus, kas to apliecina, uzliek pienākumu atbildētājai iesniegt pierādījumus par viņas nevainīgumu, tas ir uzliek pierādīt "negatīvu faktu," kas saskaņā ar tiesību vispārējiem principiem nav pieļaujams un nav arī izdarāms.

Nepastāvot prettiesiskai rīcībai, nevar iestāties zaudējumu atlīdzināšanas pienākums.

Nav pierādīts zaudējumu cēloniskais sakars jeb tā saistība ar izskatāmo gadījumu. No Tieslietu ministrijas sniegtās vēstules redzams, ka prasītājam strīdā par bērna atgriešanu Latvijā tika nodrošināta bezmaksas juridiskā palīdzība. Prasītājs iesniedzis lietā bankas maksājumu kvītis, kurās nav norādīts datums, kad maksājumi veikti, nav norādīts lietas numurs vai vienošanās numurs un pamatojums, kas liedz kvītis piesaistīt pie kādas no lietām, kuru spriedumi iesniegti tiesā, un nesniedz priekšstatu par to, kāpēc prasītājs papildus vēl maksājis šim valsts apmaksātajam advokātam.

Tiesa nav ņēmusi vērā, ka samaksa par advokāta pakalpojumiem ir lietu procesuālie izdevumi. Tiesa norādījusi, ka šādu atziņu tā nevar iznest, jo lietas, kur iespējams tie radušies, nav izspriestas saskaņā ar Latvijas procesuālajām normām, bet tam, ka prasītājam šādi izdevumi būtu tikuši atlīdzināti, nav iesniegti atbilstoši pierādījumi. Secīgi, tiesa, atzīstot pierādījumu nepietiekamību, iznesusi secinājumu, ka izdevumi ir saistāmi ar bērna atgriešanas un aizgādības procesu Kanādā, bet nepastāvot pierādījumiem, vai par šo izdevumu piedziņu un/vai atlīdzināšanu kādas puses labā ir ticis lemts jautājums Kanādas tiesā, atzinusi, ka tie jāsedz atbildētājai atsevišķā tiesvedībā Latvijā, kurā vispār netiek izvērtēti Kanādas tiesā izlemtie jautājumi un nav ziņu par to, vai jautājums par procesuālajiem izdevumiem jau nav ticis izspriests Kanādā.

Atbildētāja savos paskaidrojumos norādījusi, ka prasītājs ar šādu prasību tiesā vērsies tikai tāpēc, lai izvairītos no uzturlīdzekļu maksāšanas pienākuma meitai.

Ar lietā iesniegtajiem Kanādas valsts iestāžu galīgajiem nolēmumiem ir pietiekami, lai atzītu, ka atbildētājas rīcība nav bijusi prettiesiska un nav saistāma ar zaudējumu nodarīšanu prasītājam.

Apelācijas sūdzībā tiek lūgts atcelt pirmās instances tiesas spriedumu un piedzīt no prasītāja visus ar lietas vešanu saistītos izdevumus.

Prasītājs/pers. B/ iesniedza tiesā paskaidrojumus (lietas 91.-93.lapa), uzskatot apelācijas sūdzība par nepamatota un noraidāma turpmāk minēto argumentu dēļ.

Atbildētāja vēl joprojām turpina atsaukties uz nepierādītiem un klaji apmelojošiem faktiem, ka bija spiesta pamest valsti no atbildētāja vardarbīgās ietekmes, lai gan lietā nav neviena pierādījuma par šī apgalvojuma patiesumu un neviena dokumenta, kas varētu par to liecināt. Patiesībā tam, ka atbildētāja pameta valsti ir citi iemesli. Prasītājam ir zināms, ka atbildētājai un viņas otrajam vīram ir grūtības ar kredītsaistību izpildi, un ir tikai loģiski secināms, ka atbildētāja ar ģimeni pamata Latviju, nolūkā izvairīties no kredītsaistību izpildes, ko arī apliecināja šajā un turpmākajā laikā uz atbildētājas dzīves vietas adresi (kas agrāk bija prasītāja un atbildētājas kopīga dzīvesvieta) pienākušie pasta sūtījumi, kā arī telefona zvani par atbildētājas nenokārtotajām parādsaistībām, nevis prasītājam piedēvētā rīcība.

Vienlaicīgi viss iepriekš minētais nekādā veidā nedod tiesības atbildētājai pārkāpt Vienošanos un tādējādi ar savu rīcību nodarīt zaudējumus prasītājam.

Atbildētājas argumenti par to, ka nav rīkojusies prettiesiski, neiztur kritiku un viņas rīcība ir traktējam kā prettiesiska, kas rada zaudējumu atlīdzināšanas pienākumu. Atbildētāja ir nodarījusi materiālus zaudējumus prasītājam, kuri radās organizējot meklēšanu un apmaksājot juridisko palīdzību Latvijā un Kanādā, ņemot vērā advokāta izrakstītos un prasītāja apmaksātos rēķinus, un nav atbildētāja kompetencē spriest par to pamatotību.

No Toronto tiesas nolēmumiem tiesa secinājusi, ka starp pusēm 2013.gada 5.martā, kas ir gandrīz trīs gadus pēc bērna izvešanas no valsts, un 2014.gada 26.jūnijā, kas ir jau vairāk kā četrus gadus pēc bērna izvešanas no valsts, izspriesti jautājumi sakarā ar prasītāja Hāgas konvencijas pieteikumu un sakarā ar bērna aizgādību, dzīvesvietu, saskarsmes kārtību, bērna pabalsta samaksu. Tiesa konstatējusi, ka no tiesas nolēmuma izriet, ka cita starpā izlemts arī atbildētājas (bērna mātes) pienākums informēt prasītāju (bērna tēvu) par bērna adresi, jebkurām adreses izmaiņām, informēšanu par pārcelšanos uz citas jurisdikcijas dzīvesvietu, par izceļošanas maršrutu izceļošanas gadījumā no Kanādas, izņemot izceļošanu brīvdienu, kur tādējādi tiesa akceptējusi prasītāja tiesības būt informētam par savas meitas atrašanos, akceptējusi saskarsmi.

Ar Zemgales apgabaltiesas tiesneses 2016.gada 7.jūnija lēmumu ierosināta apelācijas tiesvedība un lieta nolikta izskatīšanai tiesas sēdē (lietas 95.lapa).

Tiesas sēdē apelācijas sūdzības iesniedzējas pilnvarotā pārstāve advokāte Zinta Pavāre apelācijas sūdzību uzturēja atbilstoši tajā norādītajiem argumentiem un apsvērumiem, lūdza prasību noraidīt.

Tiesas sēdē prasītājs /pers. B/ prasību uzturēja, apelācijas sūdzību neatzina, uzturēja spēkā iesniegtos paskaidrojumus par apelācijas sūdzību.

Motīvu daļa

Zemgales apgabaltiesa, noklausījusies lietas dalībnieku paskaidrojumus, izvērtējusi apelācijas sūdzības argumentus, pārbaudījusi un novērtējusi lietai pievienotos rakstveida pierādījumus, atzīst, ka nav pamata apmierināt prasību par zaudējumu piedziņu.

Kā izriet no Civilprocesa likuma 426.panta pirmās daļas apelācijas instances tiesai jāizskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā.

Vadoties no minētās procesuālās tiesību normas, apelācijas instances tiesa atzīst, ka lietas izskatīšanas robežas apelācijas instances tiesā ir nosakāmas pēc uzturētā prasības pieteikuma pret atbildētāju, pārsūdzētā sprieduma, atkarībā no apelācijas sūdzības satura.

No apelācijas sūdzības satura izriet, ka netiek apstrīdēti šādi pirmās instances nodibinātie fakti:

- ka starp pusēm 2007.gada 10.decembrī bija noslēgta Vienošanās, šķirot laulību, par jautājumiem, kas izriet no ģimenes tiesiskajām attiecībām, kur puses vienojās par kopīgās meitas /pers. D/ aizgādību, dzīvesvietu, saskarsmes tiesību izmantošanas kārtību, kā arī vienojās par abu pušu vienādām tiesībām uz izbraukumiem, par pienākumu informēt un informēšanas termiņu izbraukšanas gadījumā ārpus Latvijas Republikas, kopīgi izlemt visus jautājumus sakarā ar meitas aizgādību, tai skaitā ārstēšanu, mācību iestāžu izvēli, uzturlīdzekļiem, kā arī vienojās par strīdu risināšanu Vienošanās sakarā savstarpēju pārrunu ceļā vai strīda gadījumā Latvijas Republikas tiesā;
- ka prasītājs 2010.gada 26.janvārī iesniedzis pieprasījumu par nepilngadīgās meitas /pers. D/ atgriešanu Latvijā saskaņā ar Hāgas konvenciju un Regulu EK Nr.2201/2003, ka iestāde nosūtījusi kompetentais iestādei lūgumu noskaidrot bērna mātes un bērna atrašanās vietu;
- ka 2010.gada 10.maijā atbildētāja sazinājusies ar Kanādas Centrālo iestādi un informējusi, ka bērnu uz Latvijas Republiku brīvprātīgi neatgriezīs;
- ka laikā no 2010.gada janvāra līdz paziņojuma brīdim Tieslietu ministrijā nebija zināma atbildētājas un bērna dzīvesvietas adrese;
- ka ar Ontario tiesas 2013.gada 5.marta nolēmumu lietā Nr.FO-11-10032-00-B2 nolemts prasītāja /pers. B/Hāgas konvencijas pieteikumu noraidīt, piešķirot /pers. C/ pagaidu aizbildniecību pār bērnu – 2004.gada 27.februārī dzimušo /pers. D/.

Atbilstoši apelācijas sūdzības saturam un atbildētājas pilnvarotās pārstāves paskaidrojumiem secināms, ka netiek apstrīdēts pirmās instances tiesas norādītais, ka tiesīga vienošanās izpildāma Civillikuma 1587.panta izpratnē.

Ar Rīgas 85.visusskolas 2010.gada 25.janvāra izziņas Nr.10 kopiju (lietas 8.lapa) pierādīts, ka pušu nepilngadīgā meita /pers. D/ dzīvoja /adrese A/ un apmeklēja /mācību iestādes nosaukums/ no 2009.gada 2.marta.

Kā redzams no lietas materiāliem atbildētāja /pers. C/ neapstrīd faktu, ka viņa saskaņā ar noslēgto Vienošanos nav informējusi prasītāju /pers. B/ par došanos ar meitu /pers. D/ ārpus Latvijas Republikas, ka pārkāpusi pušu Vienošanos par visiem ar bērnu saistītiem aizgādības jautājumiem.

Tikai 2014.gada 26.jūnijā Kanādas tiesā tika atrisināts jautājums par bērna aizgādību, dzīvesvietu, saskarsmes kārtību, bērna pabalsta samaksu, pienākumu informēt par bērna dzīvesvietu pēc prasītāja pieprasījuma, sakarā ar ko pušu Vienošanās izbeigta ar tiesu nolēmumiem (lietas 41.-50.lapa).

Prasītāja ieskatā atbildētājas rīcība, pārkāpjot Vienošanos, ir radījusi viņam materiālus zaudējumus, kuri radās organizējot meklēšanu un apmaksājot juridisko palīdzību Latvijā un Kanādā.

Apelācijas instances tiesa uzskata, ka atbilstoši 1980.gada 25.oktobra Hāgas konvencijas par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem 12.pantam pirmās instances tiesas kompetencē neietilpa lemt jautājumu, vai bērna /pers. D/ aizvešana saskaņā ar Konvencijas 3.pantu bijusi nelikumīga. Atbilstoši Konvencijas 15.pantam Jelgavas tiesai nav lūgts dod apstiprinājumu. Līdz ar to pirmās instances tiesai nebija pamata atbildētājas rīcību vērtēt kā bērna nolaupīšanu.

Lietā atbildētājas puse faktiski aizstāvas ar Vienošanās neizpildīšanas ierunu, uzskatot, ka iemesls atbildētājai doties prom no valsts un par to neziņot bija /pers. B/ fiziskā un emocionālā vardarbība, kas vērsta pret viņu un meitu, un nespēja ar to cīnīties, atrodoties Latvijā.

Norādāms, ka atbildētāja nav iesniegusi pierādījumus iepriekš norādītajai Vienošanās neizpildīšanas ierunai. Attiecībā uz apstākļu noskaidrošanu civillietā atbildētājas pilnvarotai pārstāvei advokātei tiesības un pienākumi bija skaidri. Arī Kanādas imigrācijas un bēgļu padomes Bēgļu aizsardzības nodaļas 2011.gada 11.oktobrī noteiktais, ka /pers. C/ un /pers. D/ ir Konvencijai atbilstoši bēgļi (lietas 38.-40.lapa), un Ontario tiesas 2013.gada 5.marta nolēmums (pagaidu) lietā Nr.FO-11-10032-00-B2, ar kuru nolemts prasītāja /pers. B/Hāgas konvencijas pieteikumu noraidīt, piešķirot /pers. C/ pagaidu aizbildniecību pār bērnu – 2004.gada 27.februārī dzimušo /pers. D/ (lietas 33.-36.lapa), nepierāda atbildētājas attaisnotu rīcību Vienošanās neizpildē.

Līdz ar to atzīstams, ka atbildētāja prettiesiski pārkāpusi Vienošanos - neinformējot prasītāju, izvedusi bērnu no valsts ar attiecīgām sekām bērna aizgādības jautājumos un saskarsmes realizēšanā prasītājam. Taču apelācijas instances tiesa nesaskata pamatu atzīt, ka atbildētājas saistību nepildīšana rada pienākumu atlīdzināt prasītājam izdevumus par advokāta pakalpojumiem, ko prasītājs uzskata par zaudējumiem, kas atbildētājai atlīdzināmi pamatojoties uz Civillikuma 1770., 1775. un 1779.pantu.

Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas 2015.gada 18.septembra atbildē zvērinātai advokātei Zintai Pavārei (lietas 55.58.lapa) norādīts, ka 2010.gada 5.jūlijā Kanādas Centrālā iestāde informēja ministriju, ka Juridiskās palīdzības birojs pārskatījis /pers. B/ pieteikumu par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības piešķiršanu un lēmums ir pozitīvs – viņam tiek piešķirts bezmaksas advokāts no Toronto, Ontario, ka ministrijā 2010.gada 15.septembrī no Kanādas Centrālās iestādes saņemta e-pasta vēstule, kurā norādīta /pers. B/ piešķirtā juridiskā pārstāvja Deniss Apostolides kontaktinformācija.

Tātad, izskatot prasītāja Hāgas konvencijas pieteikumu Kanādā, prasītājam tika piešķirts bezmaksas advokāts.

Lietā netiek apstrīdēts, ka prasītājs pārskaitījis advokātam Dennisam Apostolides 6000 CAD (lietas 22.-27.lapa).

Pierādījumi par izdevumiem organizējot meklēšanu un apmaksājot juridisko palīdzību Latvijā lietā netika iesniegti.

Apelācijas instances tiesā prasītājam tika izskaidrotas, ka no iesniegtajiem lietā dokumentiem nav redzams, uz kāda pamata prasītājas pārskaitījis Dennisam Apostolides 6000 CAD, tāpat, kad ir veikts pārskaitījums. Attiecībā uz apstākļu noskaidrošanu civillietā prasītājam viņa tiesības un pienākumi bija skaidri.

No Ontario tiesas 2014.gada 26.jūnija nolēmuma lietā Nr.FO-11-10032-00-B2 tulkojuma (lietas 45.-49.lapa) redzams, ka pēc prasītāja /pers. B/ iniciatīvas tika skatīta prasība pret atbildētāju /pers. C/ attiecībā par bērnu /pers. D/, izspriežot jautājumus par bērna aizgādību, dzīvesvietu, saskarsmes kārtību, bērna pabalsta samaksu. Šajā procesā prasītāju pārstāvēja advokāts Dennis Apostolides.

Apelācijas instances tiesa, izvērtējot Ontario tiesas nolēmumos norādītos lietas dalībniekus, prasītāja veiktā maksājuma mērķi, saņēmēja personu un to apstākli, ka prasītājam Hāgas konvencijas pieteikuma izlemšanā tika nodrošināts bezmaksas juridiskās palīdzības sniedzējs, secina, ka 6000 CAD ir prasītāja izdevumi par advokāta pakalpojumiem prasībā pret /pers. C/, izspriežot strīdu par bērna aizgādību, dzīvesvietu, saskarsmes

kārtību, bērna pabalsta samaksu.

Tātad izskatāmajā lietā ir strīds par izdevumiem, kas saistīti ar lietas izskatīšanu Kanādas tiesā, proti, procesuāliem izdevumiem, nevis pametumu, kas radies atbildētājai prettiesiski pārkāpjot Vienošanos.

„Jautājums par tiesu izdevumiem pieder procesuālām, bet ne materiālām tiesībām. (..) apšaubāma ir iespēja piemērot materiālo tiesību noteikumus procesuālām attiecībām" (*V.Bukovskis. Civīlprocesa mācību grāmata. Rīga, 1933.,421.lpp*).

Augstākās tiesas praksē ir nostiprināta atziņa, ka jautājums par procesuālu izdevumu atlīdzināšanu izšķirams saskaņā ar Civilprocesa normām, un materiālo tiesību normas nav piemērojamas *(sk. Senāta 2000.gada 11.oktobra spriedumu lietā Nr. SKC-466, 2009.gada 21.janvāra spriedumu lietā Nr.SKC-6).* Tāpat Augstākās tiesas Senāts ir atzinis, ka izdevumu, kas saistīti ar lietas vešanu, atlīdzība piesakāma konkrētās lietas ietvaros, nevis ierosinot jaunu tiesvedību (*sk. Senāta 2011.gada 25.maija spriedumu lietā Nr.SKC-201*).

Neskatoties uz to, ka procesi, kuru sakarā prasītājam radušies minētie izdevumi šajā gadījumā nav izspriesti saskaņā ar Latvijas Republikas procesuālajām normām, apelācijas instances tiesa uzskata, ka minētiem izdevumiem par advokāta pakalpojumiem Kanādā nevar piemērot Civillikuma normas par zaudējumiem, jo tie saistoši ar konkrēto tiesas procesu. Tas, ka prasītājs, atbilstoši viņa paskaidrojumiem, nav izmantojis tiesības prasīt atlīdzināt izdevumus par advokāta pakalpojumiem Kanādā, nepamato viņa tiesības jaunā tiesvedībā šos izdevumus pielīdzināt pametumam līgumattiecību ietvaros.

Līdz ar to celtā prasība par zaudējumu piedziņu kā nepamatota ir noraidāma, attiecīgi apelācijas sūdzība apmierināma.

Apkopojot iepriekš minēto, apelācijas instances tiesa uzskata, ka pirmās instances tiesas spriedumu nevar atzīt par likumīgu un pamatotu, jo tiesa nav pietiekami izvērtējusi prasītāja prasīto izdevumu saturu.

Atbildētāja samaksājusi valsts nodevu par apelācijas sūdzību 416,83 *euro* (lietas 84.lapa) un izdevumus advokāta palīdzības samaksai 486,69 *euro* (lietas 61., 60.lapa).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu, pusei kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus.[..]. Savukārt saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta trešo daļu, ja prasība noraidīta, ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no prasītāja par labu atbildētājam.

Noraidot prasību, no prasītāja par labu atbildētājai piedzenami tiesāšanās izdevumi 903,52 *euro*.

Ievērojot Civilprocesa likuma 40.panta pirmo daļu un 39.panta pirmās daļas 5.punktu lietā radušies ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi pirmās un apelācijas instances tiesā, kopā 7,53 *euro* (lietas 2., 97.lapa), kas nav samaksāti iepriekš.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta otro daļu, ja prasību noraida [..], tiesas izdevumus, kas nav samaksāti iepriekš, piespriežami no prasītāja valsts ienākumos.

Ņemot vērā, ka prasība noraidāma, minētie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi piedzenami no prasītāja valsts ienākumos.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] panta otro daļu spriedums labprātīgi izpildāms desmit dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.- 434.pantu, Zemgales apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt /pers. B/ prasību pret /pers. C/ par zaudējumu piedziņu.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. C/, personas kods /personas kods/, tiesāšanās izdevumus 903,52 *euro*.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 7,53 *euro*.

Noteikt /pers. B/termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas, uzliekot par pienākumu iesniegt Zemgales apgabaltiesas kancelejā pierādījumus par ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksu valsts ienākumos sprieduma labprātīgai izpildei noteiktā termiņa laikā.

Spriedumu 30 dienu laikā var pārsūdzēt Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Zemgales apgabaltiesā.

Pilna sprieduma sastādīšanas datums – 2017.gada 4.janvāris.

Tiesnese referente D.Baltā

Tiesneses A.Misiuna

I.Preisa